

EDITORIAL

AVLI, nova presidenta i mes de lo mateix

Des del passat mes de setembre tenim nova presidenta en l'**Acadèmia Valenciana de la Llengua** ¿castellana, catalana, noruega...?, seguim sense saber, explícitament, de quina llengua, i mes despuix de les primeres declaracions de **Maria Àngels Francés**, que ve a substituir a **Verònica Cantó**. I diem aço perquè les expressions que reproduïx la premsa i posa en boca de la nova dirigent son: «ha llamado a no "renunciar" al valenciano y situarlo "en el lugar que le corresponde", ha reivindicado que es una lengua "unitaria y diversa, propia y compartida" y "una pieza más, como todas las otras, pero diferente, única y necesaria"» (*ValenciaPlaza*, edicio digital 4-9-2026).

Resulta com a mínim complicat entendre eixos termes, perquè es difícil saber si se referixen a la **llengua valenciana** —en la que no creuen ni usen, la rebugen per coloquial i acientífica— o s'han d'entendre en eix ambit creat pel catalanisme entre finals del segle XIX i principis del XX. "**Unitaria**", es condicio d'única, de que forma un tot ¿per se?; "**diversa**", aço es, diferent ¿respecte a qué?; "**propia**", característica i que correspon a un individu, a un col·lectiu —de manera exclusiva— ¿dels valencians i valencianes?; i "**compartida**", ¿entre o en quí?, ¿entre els valencians que viuen des del riu Senia a Guardamar? ¿I qué hem de dir de "**diferent**", "**única**" i "**necessaria**"?

Indubtablement son termes que, com molts altres, tenen varies llectures i, depenent del context i situacio, poden significar diferents idees, i ja poden imaginar que a una catedratica de **Lliteratura Catalana** per l'**Universitat d'Alacant**, suponem que poc o res ha d'importar-li la llengua que parlen en **Alcoy** —d'a on es—, si no es per a convergir en la llengua que es parla en les **Rambles** de la capital catalana. El seu curriculum aixina ho avala, i les seues publicacions sobre dos escriptors catalanes demostra l'escas l'interés que ha tengut per posar en valor escriptors valencians.

Les seues declaracions a premsa i l'entrevista que publicà el *Levante-EMV* (9-9-2026) a rant de la seua presa de possessió nos la presenten en un perfil academic (catedratica), dialogant, interessada per la "**normativisacio**" i "**normalisacio**" del ¿valencià?, dos termes que posa com a divisa en el quefer de la propia AVLI. Pensavem que la normativisacio era qüestio resolta: ya està l'**Institut d'Estudis Catalans** treballant en este i uns altres aspectes, i

no oblidem que es l'institucio mare, de la que l'AVLI es la sucursal. Per a mostra, el **toponim** de la capital valenciana, que encara que tots els valencians de nord a sud historicament i actualment la pronunciem tancada, ells/elles (AVLI) —erre que erre— estan per representar-la en —è— oberta, com manen els catalans.

De l'entrevista i notícies tambe destaca la preocupacio pel **retroces** de l'us de l'idioma valencià, lo qual no els du a reflexionar que entre unes altres causes està la que ells generen en el codic que imponden, el qual crea desafectes entre els qui tenen —tenim— el valencià com a llengua materna. Això si, declara que: «Nosaltres sempre defensarem que el valencià estiga, com més present millor, en el sistema educatiu, en les indústries culturals, en els mitjans de comunicació, etc.»; pareix que el "etc" els salva, pero lo explicit queda reduït a ambits que controlen per **imposicio legislativa** o per ajudes econòmiques institucionals a repartir.

I per ultim, i desgraciadament, no podem deixar de comentar la pregunta del periodiste, que, a tot aço, molt sabut ell, no dubta en calificar de **secessionistes** a entitats com **Lo Rat Penat** o la **Real Acadèmia de Cultura Valenciana**, sense reparar que per a ser secessioniste primer has d'haver format part d'un tot del que te separes, i no, no es el cas; pero tornant a la pregunta, que va sobre la nova normativa aprovada pel **Consell**, que establí l'otorgament de títuls de valencià als estudiants que han superat segon de bachillerat, als quals se'ls considera competents. La resposta, per supost, es contraria a reconeixer les competencies d'estos estudiants perquè «El C1 del MCER [Marc Comu Europeu de Referencia per a les llengües] implica unes habilitats que en Batxillerat no sempre es garanteixen». Suponem que en castella passarà lo mateix, ¿la **RAE** haurà d'exigir als alumnes d'estos nivells que passen per alguna prova similar? La senyora Francés els ho hauria de fer mirar, sobre tot despuix del desastre de l'Informe **PISA**.

En fi, mes despropòsits no ne caben per a qui no renuncia al tutelage català i a la complicitat dels partits **PP** i **Vox** que, en conte d'estar vigilants per a que esta institucio en cap moment excedisca les competencies que li otorga la Llei de Creació, es dediquen a augmentar el presupost de qui nega la llengua valenciana; sí, la reconeguda en l'**Estatut**.

LA CITA

Pero si el pensament corromp el llenguatge, el llenguatge tambe pot corrompre el pensament.

Paulo Coelho

SUMARI

- 1
• EDITORIAL: **AVLI, NOVA PRESIDENTA I MES DE LO MATEIX**
- 2
• LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
• FENT MEMORIA: **LES EXPOSICIONS DE JAUME I**
- 3
• SEMBLANÇA: **SALVADOR J. VENDRELL I MATOSES (BORO VENDRELL)**
• LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
• FENT MEMORIA: **LES EXPOSICIONS DE JAUME I (Continuacio)**
- 4
• PASSATEMPS
• COSES DE TUB: **SENZILL**

ACLARIMENT

Esta publicacio està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva, l'encarregat de la redaccio final de cada articul te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuacio de la seua preferencia. Este tema es motiu de debat, pero no de divisio, entre nosatres.

ACTIVITATS CULTURALS OCTUBRE DE 2026

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

GAV (Grup d'Acció Valencianista)
C/ Julià Peña, 3. 46018 València C.
www.gav-valencianistes.com

INEV (Institut d'Estudis Valencians)
www.inev.org // info@inev.org

LRP (Lo Rat Penat)
C/ Trinquet de Cavallers, 9.
46003 València C.
Tel: 963 91 09 92
www.loratpenat.org
secretaria@loratpenat.org

RACV (Real Acadèmia de Cultura Valenciana)
C/Avellanes 26. 46003 València C.
Tel: 963 91 69 65
Fax: 963 91 56 94
www.racv.es // info@racv.es.

Rogle
Vore informació de contacte en esta pàgina.

1 Oct (dijous) 17:00 h. Llonja de la Seda (C/ de la Llonja, 2. València C.).

Acte d'obertura del curs acadèmic:

CONFERENCIA. Jose Antonio Lorente: "*Cristóbal Colón: aportacions de la genètica forense*". Es prega puntualitat donada l'assistència de la televisió.

+Info: **RACV**

2 Oct (divendres)

• **TE DEUM.** A les 20:30 h. Real Monasteri de Sta. Maria d'El Puig. C/ Lo Rat Penat, 1A. El Puig.

• A continuació **SOPAR DE SANT DONÍS.** Restaurant *El Huerto de Santa María* d'El Puig.

+Info: **LRP**

5 Oct (dilluns) 11:00 h. Seu de la RACV.

Acte d'obertura del curs acadèmic de l'ESEV

CONFERENCIA. Vicente F. Chuliá: "La fenomenologia musical trenta anys després del decés de Sergiu Celibidache (1912- 1996)".

+Info: **RACV**

(Continúa en la pàgina següent)

Rogle en Internet

Facebook:
Rogle Constanti Llombart

Twitter:
@rogleconstanti

Tots els exemplars editats fins ara estan en:
www.rogleconstantillombart.com

FENT MEMÒRIA

Les exposicions de Jaume I

Entre Sant Miquel i Sant Donís el valencianisme reviu. Eixos dies, pareix que l'ombra de **Jaume I** passege entre nosaltres. No és estrany, per tant, que tots els actes commemoratius que deuen haver-se celebrat el 27 de juliol, quan es varen complir els set segles i mig de la mort del Conquistador, s'hagen transmutat al **Nou d'Octubre**. Una vegada més, es mostra que als valencians, com a gent creativa que som, nos agrada celebrar més els naiximents, que els funerals. A lo millor, als **Juristes Valencians** els aniria millor recordar aquell novembre de 1238, quan es promulgà la **Costum** – el nostre **Dret Civil** – que no el 29 de juny de 1707, quan *Don Felipe Quinto*, nos la derogà.

L'**Universitat de València** (o de 'Valansia', com la pronuncien ells), que és una entitat gafarrona, feu una exposició molt interessant sobre les edicions de la **Crònica** de Jaume I.

Una exposició que nos permet vore com les primeres edicions del **Llibre dels Feyts** són valencianes, i que hui, en canvi, la gran majoria són catalanes. Això sí, la gran aportació valenciana recent és... la traducció al castellà. Sense comentaris, per favor.

Alzira, el lloc a on Jaume I deixà de ser rei, fent-se flare i entregant la seua espasa al seu fill Pere, ha dedicat un espai del seu museu municipal a recordar el fet. Es mostren la clau de la Vila, custodiada pel retrat del sacralisat i dubtós **Pendó de la Conquesta** (resultant una instal·lació sobre l'origen de l'escut de la ciutat; bonica excusa

per a traure a passejar el Pendó); el *Llibre de Privilegis* o *Aureum Opus* d'Alzira, a on apareix el rei representat com Davit, tocant l'arpa; i el quadre d'**Ignaci Pinazo**, propietat de la **Diputació de València**, a on apareix Jaume I en el lliit, rodejat de cavallers, bisbes i algun musulmà, testimonis de com la Tisó passà a les mans del ja rei **Pere I de València**. Una mostra senzilla, però emotiva, a on destaquen la lluminositat en la que viu el llibre de les lleis i privilegis, i la foscor de la mort. No, als valencians no nos agrada el pas a l'altra vida. De fet, el monolit que recorda la mort del rei està d'obres. L'exposició estarà oberta fins al 27 d'octubre.

L'**Ajuntament de València** ha optat per una exposició més didàctica i reflexiva sobre el monarca, en el **Museu d'Història de València**. En ella, s'intenta respondre a una pregunta: ¿Quina imatge tenen els valencians de Jaume I? Hui, tot lo món relaciona al monarca en un guerrer migeval gran, fort, en un caixco dotat d'ales i un cap de drac, armat

d'espasa, escut, cota de malla. Molts hauran vist a Jaume I personificat en el rei de Rohan, en el caixco del drac al cap. Però en realitat, durant més de mig mil·lenni, per als valencians Jaume I fon el monarca legislador, el creador dels Furs. En les primeres representacions valencianes, i això es mostra en la sala, Jaume I alterna el paper de jure i de *caudill*. En els Furs de València, el rei està vestit de cort, però en corona i en l'espasa nua, símbol de la justícia. Hem d'anar al segle XV per a vore a Jaume I guerrear, junt a **Sant Jordi**, en la batalla d'El Puig... en la qual no estigué. En l'edició impresa de l'*Aureum Opus*, feta en 1515, apareix el rei, en el caixco de drac, més com un acompanyant del rei **Artur** que com un monarca del segle XIII.

El Jaume I dels llibres i pintures dels segles XVI al XVIII és un jure coronat. Per als valencians de l'època foral, l'obra més important de

Jaume I era la màquina jurídica, l'estructura administrativa i organitzativa del Regne. Era "el bon rei Jaume", no el "fer i salvatge rei Jaume". Els valencians d'eixe moment lluitaven contra la monarquia autoritària en defensa dels seus privilegis; i per ad ells Jaume I era el legislador mític, com **Solón d'Atenes** en l'antiga Grècia. Però esta imatge se borrà en acabant de la pèrdua dels Furs, i en el segle XIX es transformà totalment. Quan en 1838 es va celebrar el Centenari de la Conquesta del Regne, València era una terra atacada pels carlistes. Jaume I aparegué llavors en recolzament

LLEGISLADORS D'EPOCA ARAGONESA. DE CARLOS LUIS RIBERA. PART DE LA DECORACIÓ DEL SOSTRE DEL CONGRÉS DELS DIPUTATS EN MADRIT, EN LA QUE DESTACA L'IMATGE DE JAUME I.

dels lliberals, com a rei guerrer, romàntic, migeval a tope, que lluitava contra els enemics. Apareix, ¡quina casualitat!, el seu estandart perdut, el Pendó de la Conquesta, i algú se'n recordà del caixco del drac alat conservat en l'**Armeria del Palau Real de Madrid**. I ja tenim l'imatge del rei Jaume I, que des del sostre del **Congrés dels Diputats** beneix la revolució contra l'absolutisme. Un rei d'aspecte wagnerià, que inflammaria la ment d'aquells apassionats llectors i llectores de **Walter Scott**. Jaume I passà a ser un tòtem. Eixe símbol ha arribat, intacte, a finals del segle XX: un rei guapíssim, en caixco de drac alat i estandart de quatre barres. Més fals que una moneda de tres euros, puix eixe no és Jaume I, sino el seu rebesnet, **Pere II**, que era baixet i prim. Per això, quan **Stolz Viciano** el volgué representar en realisme, el pintà com a creuat, en corona, armat... i en un pergamí en la mà, de furs, de privilegis, de lleis.

Continúa en la pàgina 3.

Salvador J. Vendrell i Matoses (Boro Vendrell)

El passat dumenge, 20 de setembre, circulà la notícia de que **Boro Vendrell** havia fallit. Naixcut en **Sueca** en 1970, cursà estudis universitaris en l'**UNED**, llicenciant-se en Ciències Polítiques i Sociologia; també estudià en esta universitat Antropologia Social i Cultural, i tenia estudis de Ciències Químiques que cursà en l'**Universitat de València**.

El seu compromís social feu que participara de diferents moviments estudiantils i associacions universitàries, algunes d'elles relacionades en el voluntariat social i cultural. Fon membre directiu de **València Universitària** i secretari de les **Jovenuts Nacionalistes d'Unio Valenciana** (JJUV-JJNN); en desaparèixer esta formació refundà, junt ad altres companys, **Accio Nacionalista Valenciana**, que arribà a presidir. Participà en el **Congrés Internacional de Llengües Minoritàries d'Europa** (organisat per la RACV) i en el **I Congreso Internacional sobre la Batalla de Almansa** (organisat per l'Universitat de Castella-La Mancha en 2022). En la seua localitat natal fundà l'associació **Flors de Marche** (2007), destacant entre les seues accions les de caràcter lliterari.

La seua capacitat creativa i lliteraria el portà a escriure en publicacions com *Lo Rat-revista*, *Lletraferit*, *Cresol* i en *Mic-Romania* (Belgica) i a fundar la revista **Revers**, que editava. Creà l'editorial **GOM-llibres**, en la que publicà interessants obres: novel·les com *Entre boires*, *El secret del Nihil*, diversos poemaris i l'obra de Rafael Trullenque *Nacionalisme valencià* (1915), que traduí al valencià i per a la que escrigué un interessant preambul. Es autor també de *Nacionalisme valencià* (1998, Lo Rat Penat).

Fon distinguit en diferents guardons i premis (IVAJ de novel·la, Extraordinari dels Jocs Florals de Lo Rat Penat en 1998, etc.).

El valencianisme ha perdut a una persona que no desmayà a l'hora d'estendre el missatge valencianista, i el seu compromís, en este sentit, se repartí entre la creació lliteraria, l'activisme cultural i l'acció política. Descanse en pau.

FENT MEMÒRIA

COL·LABORACIÓ

Les exposicions de Jaume I

Ve de la pàgina 2.

En el segle XXI, Jaume I encarna el sentiment valencianista, puix ell nos volgué valencians, "*bons vassalls e companys*", i per això la seua imatge és emblemàtica. Tots els anys, als seus peus nos juntem, en les nostres **senyeres**, en el nostre amor per la Pàtria Valenciana, per a recordar que ni som aragonesos, ni catalans, ni castellans... per que ell, Jaume I, rei de València, ho volgué aixina. Som plenament conscients d'això. Allí a on vegem a un drac alat, allí està el nostre rei, el nostre ídol, encara que sabem perfectament que mai el portà. El reconeguem desdibuixat, esbosat, de-

construït. Apareix en anuncis comercials, en reclams culturals, en convocatòries polítiques. L'hem vist en còmics, en novel·les, tots els anys milers d'escolars el pinten junt a la Senyera. Els valencians portem casi huit sigles baix la seua corona, baix la seua decisió. Som els seus hereus. És, en molt, el monarca més reverenciat en **Europa**. Per això, la seua imatge be mereixia un estudi, un anàlisi de la seua evolució. Encara que, per imperatiu llegal, en normativa ortogràfica convergent en la catalana (es diu aixina, ¿no?). L'exposició de la **Generalitat**, ya la vorem.

Antoni Atienza

Novetats en la pàgina web del Rogle

En la pestanya Documents de la nostra web poden trobar dos documents mes:

- **Història il·lustrada de Jaume I**, de **Pedro Fuentes Caballero**.
- **Sempre desinformant (el sufix -a(d)a)**, d'Antoni Fontelles i Fontes-tad.

ACTIVITATS CULTURALS

OCTUBRE DE 2026

(Ve de la pàgina anterior)

9 D'OCTUBRE

DIA NACIONAL VALENCIÀ

A les 12 h. en la plaça de l'Ajuntament de València C.

BAIXADA DE LA REAL SENYERA

I

PROCESSO CIVICA

BAIXADA DE LA REAL SENYERA EN 2015

9 Oct (divendres) Seu del GAV.

DINAR DE GERMANOR

(Paella a preu popular)

Determini per a apuntar-se fins al 6 d'octubre o agotament de les places.

Contacte: info@grupdacciovalencianista.com o WhatsApp: 663677639

+Info: **GAV**

LXXXVII CURSOS DE LO RAT PENAT

Tots els cursos s'oferixen presencials o a distancia de manera telemàtica, a excepció de la Tertúlia, el Curs d'Interpretació i Direcció Escènica i el de Perfeccionament Oral i Lèxic, que seran només presencials.

• Cursos de Llengua Valenciana. Nivells: Bàsic, Elemental, Mig, Superior i Professorat. Modalitats: presencial i telemàtica. Inici: 13 octubre.

• Curs d'Introducció a la Poesia.

• Curs d'Interpretació i Direcció Escènica.

• Revalencianisació Lingüística. Dirigit a persones que ya contenen en el títol "Mitjà" de la "Junta Qualificadora" pero desiguen revalencianisar-se. Inici: octubre.

• Tertúlia de cultura valenciana - pràctica del valencià oral. Inici: octubre.

• Perfeccionament oral i lèxic. Inici: octubre.

+Info: cursos@loratpenat.org

Matricula oberta

+Info: **LRP**

CURSOS DE LLENGUA VALENCIANA DE L'INEV

14 Oct (dimecres). Començament dels cursos.

Graus Elemental i Mig

Modalitat a distancia/en línia. Tutories presencials per a resoldre dubtes i practica oral. Flexibilitat horaria.

El curs consta de 19 unitats didàctiques que comprenen dos trimestres.

Matricula oberta fins al 15 de desembre.

+Info: **INEV**

Resol
l'acrostic
del
costat a
partir de
les defini-
cions.

1. Que fa molt mala olor, pudent, repugnant.
2. Molt roïn, nefast, detestable, que no pot ser pitjor.
3. Aliment que te suc. També s'aplica a l'aliment que està molt saboros, substancios o succulent. En sentit figurat, se diu d'allo que resulta molt interessant o atractiu per alguna raó.
4. Que no te vergonya o pudor, indecent, ofensiu.
5. Cos que oscila suspes d'un punt per un fil o vareta.
6. Sabi, expert, docte o versat en alguna cosa.
7. Conjunt de les fulles caigudes dels arbres i plantes.
8. Conserva d'aspecte transparent i gelatinos, feta bollint el suc d'algunes fruites en sucre. Preparat alimentici al qual s'afeg gelatina.
9. Tambor menut que acompanya a la dolçaina.
10. Que va molt prop de terra, per exemple, algunes aus al volar.

La
solucio
a peu
de
pagina.

PARAULES VERTICALS

1. Trossejar, desfer una cosa, fer a miquetes o a trossets menuts.
2. Servir el menjar repartint-lo en els plats o escudelles.

	1.	2.	
1.	—	—	I — —
2.	—	S	— — —
3.	—	U	— — —
4.	—	—	D — —
5.	—	—	— L —
6.	—	I	— — —
7.	—	—	— R — — —
8.	—	E	— — —
9.	—	—	— L —
10.	— — R	—	— — —

COSES DE TUB

Senzill

S'acosta el 9 d'Octubre, dia de la Nació Valenciana.

Dona trista veu lo poc que li importa a la majoria dels valencians escriure, o a lo manco tractar de fer-ho, i deprende en llengua valenciana, que ademes es la manera mes efectiva i segura per a que esta no desaparega, com estan intentant fer espanyols i catalans.

Redeu ¿qué no veeu que aplicant un poc de trellat seria tot mes...?

Senzill.

Tindre trellat en la vida nos ajuda a resoldre moltes de les situacions que nos presenta este mon de lo mes...

Aquell dia tocava anar a passejar per la fira.

Nomes entrar en les primeres parade-

tes va vore aquells allargadors de llum i va recordar que per a casa vindria be tindre'n u; llavors va demanar preu. Com li va pareixer be, el va comprar...

La dona va opinar que l'havia comprat massa a pressa i damunt sense provar a vore si anava.

—Carinyo. ¿Qué no te'l prova, a vore si va?

—Dona. ¿Per qué no ha d'anar? Si aço no te res que entendre, nomes son dos fils de coure per a on passa la corrent, ii au!

Aixina que el posaren en una bossa i

seguiren passant aquella vesprada de fira.

Una volta en casa tocava provar aquell allargador de llum.

—iiHa, ha, ha!!

Era la rialla de la dona al sentir-lo astralejar malaint-ho tot al vore que allo

no anava. Se li acabava de quedar cara de panoli, no tenint clar si l'havien enganyat a cosa feta o simplement havia segut culpa d'ell per no fer-li cas a la seua dona i haver mostrat trellat en una qüestio en que haguera segut de lo mes...

Senzill.

Josep Martínez "Tub"
cosesdetubblog.blogspot.com

Solucio:

Verticals: 1. ESMENUGAR 2. ESCUDELLAR
1. FETIT 2. PESSIM 3. SUCOS 4. IMPUDIC 5. PENDUL 6. ENTES 7. FULLLARACA 8. GELEA 9. TABAL 10. TERRER

I RECORDA...La nostra primera paraula es **esmenugar**. Està **esmenugat** allo que està trossejat, fet a miquetes. Eix. *Has d'esmenugar les galletes per a fer la base del pastís.*

La nostra segona paraula es **escudellar**. Una **escudella** es un tasso o atifell ample i fondo, en forma de mija esfera, a on se servixen els aliments cuinats, especialment adequat per a contindre caldos, sopes, llet, etc. I una **escudelletta** es un tasa o escudella menuda per a prendre el cafe o alguna infusio. Que o qui escudella es **escudellador**. La quantitat d'aliment que conté una escudella plena es una **escudellada**; també, el colp pegat en una escudella. Un **escudeller** es un banc de pedra adossat a la paret de la cuina a on se deixa la vaixela i uns altres atifells per a preparar o servir el menjar. Eix. *Escudella la sopa abans de que es gele.*

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusio ad esta publicacio es la millor forma de col·laborar en nosatres. També pots

fer-te **soci** (36 € a l'any) o **colaborador** (12 € a l'any), i t'enviaré a casa tots els numeros que es publiquen durant l'any. Si tens voluntat de fer alguna puntual aportacio economica, també

te quedariem molt agrats. El nostre numero de conte, en **Caixa Popular**, es:

ES52 3159 0018 1926 1586 4721